Arnhem Nijmegen
RES Regionale Energie Strategie

Onderwerp: informatiebrief RES Arnhem Nijmegen (voorlopig concept bod)
Datum: 5 juni 2020

Inleiding
Op 28 januari 2020 heeft uw raad de startnotitie RES Regio Arnhem Nijmegen vastgesteld. Vanaf moment van vaststelling door alle raden, provinciale staten en algemene besturen van de waterschappen eind januari, is het proces om te komen tot een concept bod gestart. Een intensief proces met zo'n 450 stakeholders, gemeenten, provincie, waterschappen en netbeheerder Liander. Dit resulteert in het concept bod RES van de Regio Arnhem Nijmegen (Regio AN) dat op 1 oktober bij het Nationaal Programma RES (NP RES) en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) wordt ingediend. U kunt de links naar het *voorlopig* concept bod RES dat als opmaat dient voor het concept bod vinden onder het kopje 'Belangrijke websites met informatie'.

Uitstel deadline concept bod naar 1 oktober 2020 en procedure
Net als iedereen hebben wij ook te maken met de gevolgen van het coronavirus. Het NP RES heeft daarom uitstel verleend aan de 30 RES-regio's. Het indienen van het concept bod is verplaatst van 1 juni 2020 naar 1 oktober 2020. Door dit uitstel is er een nieuw moment en document ontstaan namelijk het *voorlopig* concept bod als opmaat naar het concept bod. Dit *voorlopig* concept bod is, na akkoord van het PFO-Duurzaamheid op 25 mei, door de Regiegroep op 1 juni opgestuurd naar het NP RES en het PBL voor een eerste kwalitatieve analyse. Bij deze analyse wordt gecheckt of het bod voldoet aan alle eisen. Er wordt nog niet gekeken naar opbrengsten in TWh.

De reacties van de raden, staten, algemene bestuursleden worden door de werkorganisatie RES Regio AN gebundeld en samengevat in een oplegnotitie die toegevoegd wordt aan het concept bod dat op 1 oktober a.s. wordt ingediend. Vervolgens worden deze reacties meegenomen in de periode tot 1 juli 2021, wanneer het definitieve bod RES 1.0 wordt ingediend.

In de oriënterende vergadering van 2 juni 2020 bent u geïnformeerd over de volgende processtappen:

- Eind juni: voorlopig besluit concept bod door college van B&W
  (het besluit wordt t.k.n. aan uw raad aangeboden);
- 25 augustus: bespreking concept bod in de gemeenteraad
  (met de mogelijkheid voor inspraakreacties);
- 8 september: vaststellen wensen en bedenkingen gemeenteraad t.a.v. concept bod;
  (als input voor de besluitvorming van het college van B&W);
- 15 september: definitief besluit concept bod door college van B&W.

Een tweede periode waarin het gesprek met de raadsleden gevoerd wordt, ligt tussen 1 oktober 2020 en 1 juli 2021. Deze periode wordt afgesloten met een raadsbesluit over het definitieve bod RES 1.0.

Waarom een RES Arnhem Nijmegen?
Het Rijk heeft alle dertig regio's, waaronder Arnhem Nijmegen, gevraagd om een RES op te stellen. Die moeten er samen voor zorgen dat het CO_2-reductiedoel uit het Klimaatakkoord haalbaar is.

De RES is een proces. Het zorgt voor draagvlak en acceptatie bij inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, netbeheerders en andere betrokkenen in onze regio. De RES biedt een regionale strategie en daarmee houvast voor iedereen die op lokaal niveau met de uitvoering aan de slag gaat. En de RES helpt bij het nemen van besluiten over de inpassing van windturbines en zonnevelden in het landschap, de inzet van regionale warmtebronnen en de daarvoor benodigde infrastructuur. Ten slotte biedt de RES een structuur om samenwerking tussen regio's aan te moedigen.

Wat is de RES Arnhem Nijmegen?
Het opstellen van de RES Arnhem Nijmegen kent het volgende proces:

1. startnotitie
2. concept bod aan de Rijksoverheid
3. doorrekening door planbureau van de concept biedingen uit alle regio's
4. eind bod aan de Rijksoverheid

We zijn nu in de fase aanbeland van het indienen van het concept bod.

In de kern bestaat de RES uit een kwantitatief bod, met daarbij kwalitatieve uitgangspunten en een kaart met zoekgebieden voor grootschalige opwek. Daarnaast biedt het inzicht in de Regionale Warmte Structuur en de consequenties voor de net-infrastructuur.

Het concept bod
Het voorliggend *voorlopig* concept bod bestaat uit een beknopte bestuurlijke samenvatting en een StoryMap met achtergrondinformatie. De Storymap is digitaal en kunt u inzien via (http://voorlopig-concept-bod.res-regioan.nl). Hierna worden de onderwerpen uit het *voorlopig* concept bod kort beschreven.

Elektriciteit
De Regio AN draagt met 1,68 TWh bij aan de klimaatafspraken uit het Interbestuurlijk Programma en het Klimaatakkoord. Hiermee dragen we in verhouding ruimschoots bij aan de landelijke doelstelling, waarvoor we als regio ter indicatie tussen de 0,6 en 1,5 TWh aan duurzame elektriciteit moeten opwekken. De doelstelling uit het Gelders Energieakkoord van 55% CO2-besparing in 2030 (t.o.v. 1990) is met dit bod nog niet in zicht. Deze besparing hoeft echter niet volledig uit duurzame opwek te komen, maar kan ook met andere, aanvullende maatregelen worden bereikt.
De bijdrage van de RES Regio AN bestaat uit de volgende onderdelen:

- Bestaande projecten (0,05 TWh)
  Niet van toepassing voor de gemeente Rheden.
- Projecten die 'in de pijplijn' zitten (0,28 TWh)
  Betreft de projectideeën van initiatiefgroepen (o.a. de Bocht in Dieren en zonneveld A348).
- 'No regrets' (0,67 TWh), o.a. zonnepanelen op grootschalige daken en dorpszonnevelden
  Dit onderdeel vraagt een lokale invulling. Hiervoor zijn geen zoekgebieden aangewezen.
- Regionale zoekgebieden (0,68 TWh)
  Voor Rheden zijn dit twee zoekgebieden: ten noorden van Spankeren en de omgeving van bedrijventerrein de Beemd in Velp.

Warmte
Voor warmte is, met ondersteuning van Royal HaskoningDHV een overzicht opgesteld van de warmtevraag in de regio en bovenlokale warmtebronnen en bijbehorende warmte infrastructuur. Daaruit blijkt dat de regio voldoende potentie heeft om de bestaande warmte infrastructuur verder uit te breiden en te ontwikkelen. Ook verschillende andere kernen zijn kansrijk voor de ontwikkeling van nieuwe warmtenetten. Er lijken op dit moment echter onvoldoende warmtebronnen te zijn om in de volledige warmtevraag te kunnen voorzien.

Bij restwarmtebronnen ontstaat competitie tussen verschillende warmtevragers uit de regio. In die gevallen wordt de regionale warmte-infrastructuur verder onderzocht. Dit geldt specifiek voor de nog niet maximaal benutte restwarmte van de afvalcentrales AVR (Duiven) en ARN (Weurt) en ook voor de grote naastliggende rioolwaterzuiveringsinstallaties.

Het conceptbod is een kwalitatieve inventarisatie op hoofdlijnen en doet nog geen uitspraak over de verdeling van bovenregionale warmtebronnen. Dit wordt in een later stadium verder uitgewerkt en concreet gemaakt.

Ook is afstemming nodig tussen regio's, bijvoorbeeld als het gaat om de verdeling van restwarmte van papierfabriek Parenco uit Renkum. Het gebruik van die warmte is kansrijk in het stedelijk gebied van Ede-Wageningen (regio Foodvalley). Andersom geldt dat beschikbare warmte vanuit andere regio's ook weer in onze regio kan worden benut: warmte van de bio-energiecentrale Cuijk kan mogelijk naar Malden en restwarmte van de RWZI Olburgen naar Dieren of Doesburg.

In de verdere uitwerking van de regionale warmtestructuur wordt daarnaast afgewogen of de koppeling tussen de netten van Arnhem en Nijmegen meerwaarde heeft, waarbij het regionale kassengebied NEXTgarden in Lingewaard mogelijk als energieknooppunt kan dienen.

Systeemefficientie
De energietransitie gaat over meer dan alleen regionale warmte, zonnepanelen en windturbines. Het energienetwerk wordt als systeem bekeken. Dit betekent dat in de aanpak de verschillende sectoren en onderdelen van de transitie aan elkaar worden verbonden om zo het totaalplaatje te kunnen bekijken.

Netbeheerder Liander heeft een doorrekening gemaakt van wat de gevolgen van het concept bod kunnen zijn voor de benodigde aanpassingen van de net-infrastructuur. In de doorrekening komt ook een aantal kansrijke gebieden in de regio naar voren waar innovatieve 'energiehubs' kunnen ontstaan, bijvoorbeeld langs de A15, rond de afvalverbranders AVR en ARN en het kassengebied NEXTGarden.

De opbrengst van windturbines enerzijds en zonnevelden anderzijds is in het concept bod erg uit verhouding. Een signaal dat Liander afgeeft is dat een gelijkwaardige verhouding tussen zonne- en windenergie veel uitmaakt voor de haalbaarheid en betaalbaarheid van de net-infrastructuur. In het vervolgproces gaan we bekijken hoe we de opwek van zonne- en windenergie meer in balans kunnen brengen.

Van, voor en door de regio
Belangrijk in de aanpak van de RES is het uitgangspunt *van, voor en door de regio*. Deze RES is van zestien gemeenten, drie waterschappen en provincie Gelderland. Het is praktisch niet mogelijk geweest om alle inwoners van de regio hierbij te betrekken. Daarom is bij het opstellen van het concept bod, vooral ingezet op een brede groep van stakeholders. In een half jaar tijd zijn regionale en lokale werkateliers gehouden, themabijeenkomsten, stakeholder intermezzo's en bestuurlijke

intermezzo's georganiseerd. Er is een regio brede representatieve inwonersenquête uitgevoerd en specifiek zijn jongeren apart benaderd om te reageren. Ook voor raadsleden waren er regionale bijeenkomsten.

RES als springplank
Dit concept bod is een springplank naar de toekomst. Voor de korte termijn is de 1,68 TWh aan zonnepanelen en windturbines en de regionale warmtestructuur kansrijk. Richting de toekomst bouwen we dit verder uit. Op 1 juli 2021 ligt het definitieve bod RES 1.0 op tafel. Daarna volgt er tweejaarlijks een bijstelling naar RES 2.0, RES 3.0, en verder. De komende periode wordt dan ook benut om te onderzoeken op welke wijze de samenwerking verder kan worden vormgegeven.

Een uitgebreid en zorgvuldig proces heeft geleid tot een gedragen voorlopig concept bod
Er is in de Regio Arnhem Nijmegen heel veel werk verzet en met veel stakeholders zoals bedrijven, belangenorganisaties, coöperaties, bewoners en raadsleden gesproken over het concept bod. In het proces waren meer dan 450 personen – veelal vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties – betrokken. Dit voorlopige concept bod is het resultaat van alle ingebrachte kennis en denkkracht.

De RES gaat over het hele energiesysteem, dus over gemeentegrenzen heen
De energietransitie gaat over meer dan alleen regionale warmte, zonnepanelen en windturbines. Het energienetwerk is een systeem. Dit betekent dat in de aanpak de verschillende sectoren en onderdelen van de transitie aan elkaar verbonden moeten worden om zo het totaalplaatje te bekijken. Besparing én opwekking én onderlinge uitwisseling van energie zijn cruciaal om de opgave te halen.

Huis van Thorbecke
In de Startnotitie is aangegeven dat consensus over het bod uitgangspunt is en we er op regionaal niveau samen uitkomen. We zoeken daarbij gezamenlijk naar oplossingen. Als er geen consensus te vinden is, dan volgen we de beginselen van het Huis van Thorbecke met als doel om de regio te bewegen om tot een RES en een daarbij behorende definitief bod te komen.

Communicatie
De RES komt regionaal tot stand met veel partners. Communicatie wordt daarom ook gezamenlijk uitgevoerd. Hiervoor is op regionaal niveau een werkgroep ingesteld waarin de gemeente Rheden is vertegenwoordigd. Voor het *voorlopig* concept bod is door de Regio een persbericht opgesteld.

Wensen en bedenkingen
We stellen uw raad in de gelegenheid om wensen en bedenkingen aan het college van B&W mee te geven op basis waarvan zij op 15 september een besluit kan nemen over het concept bod. Dit onderwerp is geagendeerd voor de voorbereidende vergadering van 25 augustus en de raadsvergadering van 8 september.

Belangrijke websites met informatie
- Website Nationaal Programma RES
- Website RES regio Arnhem Nijmegen
- Introductie-filmpje RES in Gelderland
- RES: voorlopige concept bod – bestuurlijke samenvatting
- RES: voorlopige concept bod – verdiepende informatie (storymap)